

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/1038/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613203300
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613203300.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek senátu JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Sone Vackovej v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpeného: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, za ktorú koná ako konateľ advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., proti žalovanému: L. F., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko U. XXXX/XX, XXX XX A., t.č. XX A. D., E. B. IP XXXBX, o zaplatenie zmenkovej sumy 662,- eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č.k. 6C/291/2013-125 zo dňa 16. septembra 2015 a čiastočnom späťvzatí, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd čiastočne späťvzatie návrhu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 662,- eur od 21.11.2009 do zaplatenia neprípúšťa.
- II. Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.
- III. Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd žalobu zamietol. Žalobca podal proti rozsudku odvolanie a prípisom doručeným súdu 22.12.2015 návrh na začatie konania vzal späť v časti týkajúcej sa uplatnenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne tak, že vzal návrh späť vo výške 0,19% denne.

Žalovaný na výzvu súdu neoznámil súhlas s čiastočným späťvzatím žaloby.

Podľa § 222 ods. 2 OSP, odvolanie môže odvolací súd vybaviť aj tak, že pripustí vzatie návrhu na začatie konania späť, alebo schváli zmier.

Podľa § 208 OSP ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je doposiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie neprípustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Žalobca svoj návrh na začatie konania vzal čiastočne späť, žalovaný so späťvzatím nesúhlasil, preto odvolací súd v súlade s ustanovením § 96 v spojení s § 208 OSP neprípustil vzatie návrhu späť.

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh žalobcu, ktorý podal formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o zaplatenie zmenkovej sumy 662,- eur s príslušenstvom. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil

podľa § 52 ods. 1, 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, § 53 ods. 4 písm. k), l), § 3 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka, § 2 písm. a), b), § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, 2, 3, 4, 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), § 265 Obchodného zákonníka, a čl. I § 75, § 77 ods. 1, 2, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 5 ods. 1, 2, 3, § 48 ods. 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmenkový a šekový zákon“). Právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci odvodil z článku 25 bod 1 písm. a) Nariadenia č. 861/2007 a čl. 16 bod 2 Nariadenia č. 44/2001. Následne podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia EP a Rady č. 593/2008, resp. na základe § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov určil rozhodné právo, ktoré sa na danú vec vzťahovalo. Vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa so zmenkou vystavenou žalovaným dňa 22.07.2009, zmluvou o úvere č. 403800003, všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru a s obsahom exekučného spisu Okresného súdu Topoľčany sp.zn. 11Er/582/2010, pretože ide spotrebiteľský vzťah, a to bez ohľadu na to, že sa v danom konaní uplatňuje právo zo zmenky. Okrem toho dospel k záveru, že aj v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offo na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje, a aj pri nečinnosti spotrebiteľa dbať o to, aby mu jeho nevedomosť nebola na úkor. Práve pri spotrebiteľských vzťahoch je potrebné aplikovať ustanovenie tretej vety § 120 ods. 1 OSP, teda výnimku z prejednacej zásady.

Na základe vykonaného dokazovania prvostupňový súd zistil, že dňa 22.07.2009 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so žalovaným na predtlačenom formulári Zmluvu o úvere č. 403800003 (ďalej len „zmluva o úvere“), podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 350,- eur a žalovaný sa zaviazal zaplatiť požičanú sumu zvýšenú o poplatok 300,-eur, spolu 650,- eur v 10 mesačných splátkach po 63,- eur počnúc dňom 16.08.2009. V zmluve o úvere neboli uvedené úroky z úveru ani priemerná RPMN (ročná percentuálna miera nákladov) a ani RPMN. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru bola obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil dlžník (vystaviteľ) zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh.“ Zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 22.07.2009 na rad: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 662,- eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 21.11.2009. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". V ľavom dolnom rohu zmenky sa v rámečku nachádza číslo zmluvy 403800003. Práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., prevedené rubopisom na žalobcu. Oboznámením sa s obsahom exekučného spisu Okresného súdu Topoľčany sp.zn. 11Er/582/2010 zistil, že spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako oprávnený vymáhal pohľadávku z úverovej zmluvy č. 403800003 a predloženej zmenky na základe exekučného titulu rozhodcovského rozsudku. Žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola zamietnutá.

Vzhľadom na ustanovenie bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere dospel k záveru, že zmenka bola vystavená žalovaným ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, konkrétne ako blankozmenka. Uviedol, že zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy boli do zmenky doplnené dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (písané technickými prostriedkami) v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky (písané rukou). Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy, resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V prípade spotrebiteľského úveru je však uhradzovacia funkcia vylúčená výslovným zákazom splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanoveným v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti

so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Preto mohol v danom prípade považovať danú zmenku, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru žalovanému len za zabezpečovaciu zmenku, a nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu.

Pretože predmetom konania bol nárok žalobcu vyplývajúci z vlastnej vlistazmenky vystavenej žalovaným pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zo spotrebiteľskej zmluvy o úvere, v prvom rade posudzoval platnosť zmluvy, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Uviedol, že Zmluva o úvere je zmluvou spotrebiteľskou spĺňajúcou znaky tejto zmluvy podľa § 52 Občianskeho zákonníka. Išlo o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami boli POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a žalovaný, ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a teda bola spotrebiteľom. Nesporne išlo o spotrebiteľský úver upravený Zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to napriek tomu, že v zmluve o úvere bol uvedený účel úveru "na výkon povolania". Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší a dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na iný účel, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže iný účel nebol preukázaný, platí, že úver bol poskytnutý na súkromné účely. V danom prípade ide nielen o spotrebiteľskú zmluvu, ale aj o spotrebiteľský úver podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch.

Prvostupňový súd podrobil preskúmaniu zmluvu o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru a dospel k záveru, že rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán bola hrubým spôsobom narušená, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka). Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi nemohlo vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, a na základe takto vyplnenej zmenky nebolo možné úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv.

Právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky, ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a z toho dôvodu je takáto dohoda ako neprijateľná zmluvná podmienka podľa § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka neplatná. Pôvodnému remitentovi teda nevzniklo právo na vyplnenie blankozmenky, blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou, pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, a preto ich ani nemohol indosamentom previesť na žalobcu. V základe jednoznačne išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na ktorú sa vzťahoval Zákon o spotrebiteľských úveroch, preto sa súd zaoberal aj samotnou zmenkou (hoci právo na jej vyplnenie ani nevzniklo), a zistil, že predloženú zmenku podľa § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch veriteľ nemohol prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená s podstatne vyššou zmenkovou sumou, než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona. Ďalej konštatoval, že v zmluve o úvere nie je uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, o priemernej ročnej percentuálnej miere nákladov, ročnej úrokovej sadzbe, čo boli v čase uzatvárania tejto zmluvy povinné údaje vyžadované Zákonom o spotrebiteľských úveroch. Ich neuvedenie má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatku. V závere uviedol, že pri posúdení zmenkového úroku 0,25 % denne predstavuje ročný úrok 91,25 %, čo považoval za rozpor s dobrými mravmi. Preto dohodu o vyplnení zmenky obsiahnutú vo všeobecných obchodných podmienkach vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, od počiatku neplatnú. Preto spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., nemohla zmenku vyplniť. Konanie spoločnosti pri nadobúdaní zmenky možno hodnotiť ako vedomé konanie na škodu dlžníka. Pre rozpor s dobrými mravmi je podľa § 39 OZ dohoda o vyplnení zmenky neplatná. Z dôvodov, že pôvodnému remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať, právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu právo zo zmenky na plnenie. Preto žalobca nadobúdajúci zmenku rubopisom nemôže uplatňovať právo zo zmenky. Z uvedených dôvodov žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal, pretože mu v konaní žiadne nevznikli (142 ods. 1 OSP).

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd prvého stupňa mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaný uplatnený nárok nepoprel, a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhlí dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednacou zásadou. Predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvého stupňa mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Namietal, že prvostupňový súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Prvostupňový súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi žalovaným a remitentom irelevantný. Nie je mu známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Ďalej namietal, že dohoda o vyplňovanom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmienek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

Žalovaný sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania v zákonom stanovenej lehote na podanie (§ 201, § 204 ods.1 OSP) a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, pretože odvolací súd nezistil výnimky ods. 2-7 § 213 OSP (§ 213 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 156 ods. 3 OSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správne a odvolanie nie je dôvodné. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

Predmetom konania pred súdom prvého stupňa je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplataenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplataenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil.

Žalobca v odvolaní namietal vadu konania spočívajúcu v prekvapivom rozhodnutí prvostupňového súdu, čo považoval za vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom. Odvolací súd preto, predtým ako preskúmal rozhodnutie prvostupňového súdu skúmal, či konanie zaťažil vadou

konania namietanou žalobcom. Z obsahu spisu vyplýva, že prvostupňový súd doručil žalobcovi list, v ktorom ho upozornil, že daný právny vzťah bude posudzovať podľa zákonných ustanovení o ochrane spotrebiteľa. Na list žalobca reagoval listom zo dňa 02.06.2015 a trval na posúdení jeho nároku zo zmenky. Prvostupňový súd v dôvodoch svojho písomného rozhodnutia konštatoval svoj postup a postup žalobcu na čl. 3 rozsudku, preto námietka žalobcu prekvapivom rozhodnutí je nepravdivá. Odvolací súd nezistil žiadne vady konanie, pre ktoré by bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť, preto pristúpil k meritórnemu prejednaniu veci.

Prvostupňový súd vo veci rozhodol 16.09.2015. V Zbierke súdnych rozhodnutí SR bolo pod číslom 93/2015 publikované spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia zo dňa 20. októbra 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v nasledovnom znení:

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1/ pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ:

2/ pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky - v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom, pod R 93/2015. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010). Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie spoločného stanoviska oboch kolégií v zbierke ako R 93/2015, priznáva tomuto stanovisku osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálnej prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchyliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie. Zákon č. 191/1950 Sb. a OSP reagovali na prijaté rozhodnutie zákonom č. 438/2015 Z.z. účinným od 23.12.2015. Doplnil v čl. II. Zákon č. 191/1950 Sb. v §17 ods.1 o novú vetu a doplnil odsek 2. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak je žalovaným zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystavovateľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho záväznosť zo zmluvy vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Poznámka pod čiarou odkazuje príkladmo na § 52 OZ, § 5a zákona č. 250/2007 Z.z. Tento zákon v čl. I. zmenil a doplnil OSP v § 79 o odseky 3, 4, § 114 ods. 2 OSP, v ktorých upravil náležitosti návrhu na začatie konania pri nároku uplatnenom zo zmenky a sankciu za nesplnenie povinnosti spočívajúcej v posudzovaní nároku titulom spotrebiteľskej zmluvy a poučenie žalovaného o možnosti uplatňovania námietok.

Odvolačný súd riadiac sa judikátom R 93/2015, by preto v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za opodstatnený (platí totiž zásada, že len ten, kto volí odklon od judikatúry, musí náležite vysvetliť, prečo sa neriadi judikátom). Napriek tomu však viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) k jednotlivým odvolacím dôvodom žalobcu spočívajúcim predovšetkým v zdôraznení platnosti príslušnej zmenky a nepripustení akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere udáva, že sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Pri postupe podľa nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý súdny proces a zásadu kontradiktórneho konania, najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia. Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Nariadenie nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať procesnoprávne predpisy použiteľné v slovenskom právnom poriadku, predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov, ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky, dôkaznú povinnosť upravuje v ustanovení § 120, ktoré v tretej vete odseku 1 umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke nemôže byť ovplyvňovaná povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadne absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej súd pristupuje ex offio nie je nariadením vylúčená. Prvostupňový súd preto správne vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 120 OSP, správne v súlade s ustanovením § 132 OSP vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a vyhodnotil skutkový stav, na ktorý aplikoval správne ustanovenia zákona v správnej interpretácii. Odvolačný súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na neplatnosti zmluvy o úvere pre hrubé narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch. Zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon, z ktorého veriteľovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Žalobca sa tejto časti v dôvodoch odvolania neuviedol k právnomu posúdeniu veci nič, argumentoval len tým, že prvostupňový súd nemohol založiť svoj názor na skúmaní tohto právneho úkonu, ktorého nebol účastníkom konania a mal rozhodovať len na základe ním predloženej zmenky. Vzhľadom na vyššie uvedené, prijaté stanovisko NS SR v judikáte R 93/2015 odvolačný súd považuje tento odvolací dôvod za bezpredmetný.

Prvostupňový súd napriek tomu, že posúdil úverovú zmluvu ako absolútne neplatný právny úkon, na základe ktorého nemohlo dôjsť k vystaveniu zmenky, vyhodnotil za neprijateľné zmluvné podmienky týkajúce sa dojednaní v časti bodu 17 všeobecných obchodných podmienok, pretože sa jedná o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťala možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplata neprimeranej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojenej s nesplnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k/ OZ) a neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l/ OZ spočívajúcu v prenesení povinností dodávateľa niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa. Celú dohodu o vyplnení blankozmenky vyhodnotil ako neplatnú dohodu, preto pôvodnému remitentovi vôbec nevzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich nemohol indosamentom previesť na žalobcu. Ďalej posúdil samotnú zmenku a dospel k záveru, že veriteľ ju podľa § 4 ods. 6 zákona o spotrebiteľských úveroch nemohol prijať ako zabezpečovaciu zmenku, pretože bola vyplnená podstatne vyššou sumou ako pripúšťalo zákonné ustanovenie, keď zmluvu vyhodnotil ako bezúročnú a bez poplatkov, preto zmenka mohla byť vystavená len na sumu 350,- eur. Preto konanie veriteľa spočívajúce v prijatí zmenky prevyšujúcej zákonom prípustnú výšku považoval za výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi nepoživajúcim právnu ochranu. Žalobca v odvolaní poukázal na zákon č. 258/2001 Z.z., ktorý pripúšťal vystavenie zmenky. Uviedol, že limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia a bolo pripustené vypíňať ich dodatočne po ich vystavení. V tejto časti od citoval celý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 43 CoZm 10/2013 z 21.11.2013, na záveroch ktorého založil svoje tvrdenie a uznesenie

Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 4 CoZm 3/2014 z 13.06.2014. Uvedené rozhodnutia nie sú záväzné, vyjadrujú názor dvoch senátov obchodných kolégií nesúladných s judikátom R 93/2015. Žalobca okrem citácii týchto rozhodnutí neuviedol nič, v čom nesúhlasí s rozhodnutím prvostupňového súdu, len z obsahu predložených rozhodnutí odvolací súd vyvodil, že podľa názoru žalobcu prvostupňový súd bol oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona do nej uviesť. S uvedenými dôvodmi sa odvolací súd vypořiadal vo vyššie uvedených dôvodoch.

V závere odvolací súd dodáva, že jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom od 01.01.2011 do 30.04.2014. S účinnosťou od 01.05.2014 je táto ochrana zabezpečená v zákone č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd považoval rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá, vo výroku za vecne správny a ako taký ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil. Na správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu nič nemenilo späťvzatie návrhu žalobcu v časti zmenkového úroku.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému žalovanému náhradu trov nepriznal, pretože si právo na ich priznanie neuplatnil.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednodhlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.